

Милан Ружић

## НОВА КУЋА

Као и многим у оном рату деведесетих година, старцу Јанку је неко запалио кућу. Он је живео на једном приметном делу у Подрињу, тих година врвећем од људи коју су Босну, такву каква јесте, кидали и купали у крви њених становника. Једне вечери је седео у својој кући и гледао телевизију, огорчен црним вестима о рату који већ дуго букти. Оно што је могао да види на екрану, збивало се истовремено сасвим близу његовог прага.

Те топле августовске ноћи, Јанко је позатварао прозоре желећи да ублажи одјеке недалеке рафалне паљбе и детонација бомби. У неко доба, чуо је повике и галаму крај куће, али му се учини да није нужно излазити напоље. Будан у топлом мраку собе, назрео је жарке одблеске што су играли под прозором. Вањски гласови нагло утихнуше. Бивало је све топлије. Старац се зажеље свежине ваздуха који је и у спарним летњим ноћима знао да на махове допре са оближњих обала Дрине, доносећи пријатну студен. Последњих година, откако се над Подрињем надвила тамна сенка рата, та студен је у душу наливала неспокој и језу.

Изашавши напоље, Јанко виде да је кућа опкољена пламеном. Халапљиви ватрени језици пропињали су се у ноћ. Устукнуо је назад, накваasio крпу и пребацио је преко лица, пробијајући се кроз ватрени обруч. Накратко је осетио мирис сопствене опрљене коже.

Загрљена огњем, кућа се зачас претворила у буктињу. Старац, одавно зашао у осамдесете, клечао је пред призором запаљеног дома, немо посматрајући како ватра обавља свој страшни посао.

Зар њему то да учине, њему који никоме није претња? Наживео се, па на извесну смрт више не гледа као на страхоту, али видети сопствену кућу у пламену...

Пред очима су искрсавале слике детињства. Лица мајке и оца залебдеше у збрканим мислима. Мајка мете пред кућом, накратко јурне за децом која се у игри увијају у тек опране и прострте беле чаршаве, строго подвикне за враголанима који беже уз онај камењар што се види кроз прозор спаваће собе. Отац за то време, смејући се дечјем несташлуку, брижљиво поткива коње. Деда седи под крушком, с виолином у рукама, музицира налазећи у томе посебну радост. Баба је одавно умрла и сахрањена управо ту, под том крушком, па мали Јанко верује да деда, у ствари, свира баби. Иза ових, кроз главу нахрупише лица браће и сестара, поодавно упокојених, како се у дечјем жагорењу играју жмурке, тражећи скривене кутке куће. Касна јесен довлачи тамне и тешке кишне облаке. Мирише зима. Кућа је једино угодно место за игру. Неко се крије у подруму, други иза завесе, трећи под креветом... Јанко обилази целу кућу, тражи их... У она тешка времена, браћа одлазе у рат из којег се никада нису вратили под знани кров. Сестре су се удале и изродиле децу негде у Шумадији. Јанко је још био дете у време Другог светског рата и то мучно доба проводи са мајком и дедом, код куће. Наде да ће се после свих невоља и страдања у тој кући изнова сабрати велика породица сасвим су распршене. Напоследку, Јанко је остао сам. Није се женио, јер ниједна девојка није хитала да дође у ову кућу на крају света, а он није хтео да се одваја од груде с које је потекао.

Лица натопљеног сузама, гледао је како пламен захвата и стару крушку, шталу, бусенове суве траве на бабином и дедином гробу... Сад је већ осећао велики бол од опекотина, али није био сигуран да ли га боли нагорело месо или прошлост и судбина ове куће.

Сутрадан је Јанко кренуо путем кроз клисуру. Успут је срео неколико војника који су му рекли да је рат завршен. Понудили су му да га на носилима однесу до најближе амбуланте. Био је то тежак и исцрпљујућ пут. Мирис палежи који је остао за кућом није му давао спокоја.

Пошто је прегледан, Јанка су сместили у болницу. Прича о старцу којем је последњег дана рата запаљена кућа брзо се прочула. Сажалив народ се организовао у жељи да невољнику саграде нови дом, на месту с којег је у огњу нестала стара кућа. Радови су завршени за свега неколико недеља и старац је могао да се усели.

Био је то свечан дан. Окружен добрим људима, Јанко је пажљиво обилазио нову кућу, загледао је и уздисао ганут пажњом добротинитеља.

Када се свет разишао, опет је бризнуо у плач. Један од радника који су привршавали ситније послове, упитао га је зашто плаче. Старац одговори да још нешто недостаје како би то била његова кућа. Радник је питао шта фали, а Јанко рече да ће му показати само уколико човек обећа да ће остати по страни. Потом домаћин полако извади шибицу из цепа, запали луч и убаци га у кућу. Ватра је лако и брзо захватила

монтажне зидове куће. Јанко смирено уђе у ковитлац љутог дима и седе на кауч у дневној соби.

Радник је могао само да немо посматра овај чин крстећи се. Већ у следећем часу, пламен је захватио кауч. Осећао се мирис опрљеног меса. Обгрљен пламеном, Јанко се окрену према раднику и викну да је то осећај који му је недостајао, осећај да одлази заједно с кућом, да дели њену судбину. Изнова пробуђене, заиграше давне слике. Лице, већ облизано пламеном, прекри осмех. Није било крика нити било каквог гласа. Радник је касније приповедао како је тог дана осетио врелину неког лудог ветра с Дрине, ужареног ветра који човеку жежи кожу, али пече душу.